

**Utredningen om kompletterande bestämmelser
till EU:s dataförordning**
Fi 2024:06

Frågor om beredskap och begäran av data vid exceptionella behov enligt EU:s dataförordning

EU:s dataförordning

EU:s dataförordning ([EU] 2023/2854) innehåller bl.a. bestämmelser om tillgängliggörande av data och byte av s.k. databehandlingstjänster. I förordningens kapitel V finns bestämmelser som innebär att offentliga organ, såsom statliga myndigheter, kommuner och regioner, kan begära data om de har ett exceptionellt behov av dessa data. Det exceptionella behovet ska ha uppstått inom ramen för organets arbete att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter av allmänt intresse. Ett exceptionellt behov kan enligt förordningen uppstå dels om det har uppstått ett allmänt nödläge, dels om det offentliga organet behöver data för att fullgöra sitt uppdrag men inte har lyckats få tillgång till dessa data på annat sätt, exempelvis genom att köpa dem. Ett allmänt nödläge är enligt artikel 2.29 i förordningen, något förenklat, en exceptionell situation under en begränsad tid, exempelvis ett hot mot folkhälsan, ett nödläge till följd av naturkatastrofer eller en större katastrof orsakad av människan, som om medför en risk för allvarliga och bestående återverkningar.

Utredningen om kompletterande bestämmelser till förordningen

Utredningen om kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning (Fi 2024:06) ska föreslå åtgärder som kompletterar förordningen. När det gäller kapitel V och bestämmelserna om exceptionellt behov ska utredningen bl.a. identifiera och föreslå vilka tekniska resurser, organisatoriska förmågor och digitala infrastrukturer som svenska offentliga organ behöver för att effektivt kunna ta emot, hantera, bearbeta och dela data som erhålls från företag vid exceptionella omständigheter. En annan utredningsinsats är att föreslå hur

effektiva samarbets- och kommunikationskanaler kan etableras och underhållas mellan företag och offentliga organ för att säkerställa snabb och säker datadelning vid exceptionella omständigheter.

Beredskapssektorerna i förhållande till förordningen

Utredningen undersöker bl.a. om det är möjligt använda existerande strukturer för att hantera nödlägen och krissituationer i Sverige för att underlätta tillämpningen av kapitel V i dataförordningen. Därför vill utredningen gärna ställa ett antal frågor till er i egenskap av sektorsansvarig myndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Syftet är att få en bättre förståelse för nuvarande förutsättningar att begära och hantera data vid krissituationer och nödlägen samt få inspel om hur förutsättningarna eventuellt kan förbättras för att underlätta för svenska myndigheter att tillämpa kapitel V i dataförordningen.

Frågor

På följande sidor finns frågor som utredningen skulle uppskatta om ni besvarar, i den mån ni anser att ni har tid och möjlighet att besvara dem. De frågor som ni inte anser är relevanta för er behöver ni inte besvara. Om svaret på en fråga är kort, t.ex. ”nej”, får ni dock gärna skriva det. Under varje fråga finns en ruta där ni gärna får skriva era svar.

Om ni hellre vill besvara frågorna på annat sätt, exempelvis direkt i e-post eller via vanlig post, går det givetvis också bra. Återkom gärna om ni vill besvara frågorna via post.

Vi uppskattar om vi kan få era svar senast tisdagen den 10 juni.

Skicka gärna svaren till philip.levin@regeringskansliet.se

Tack på förhand för hjälpen!

Finns det författningsstöd inom den beredskapssektor ni ansvarar för att begära data från företag om det krävs för att hantera ett nödläge eller en krissituation?

Energimyndigheten är en statistikansvarigmyndighet inom energiområdet enligt förordning (2001:100) om den officiella statistiken. Detta medför att Energimyndigheten löpande samlar in statistik från en rad olika aktörer för en rad olika syften. I förordningen finns idag dock inget mandat som hänvisar speciellt till en ”nödsituation” eller ”exceptionella behov”.

Energimyndigheten är behörig myndighet trygg naturgasförsörjning. I myndighetens **föreskrift STMFS 2016:1** (Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om trygg naturgasförsörjning) finns följande skrivning:

Skyldighet att lämna information

16 § Naturgasföretag ska på begäran av Statens energimyndighet lämna den information som behövs **för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter** enligt förordning (EU) nr 994/2010 och lagen om trygg naturgasförsörjning.

17 § Innehavare av naturgasledning ska till Statens energimyndighet senast den 31 januari varje år lämna följande uppgifter avseende föregående gasår. 1. Antal anläggningar per 30 september föregående gasår där kunder tar ut naturgas, fördelat på följande anläggnings- och kundkategorier:

- a) kraftvärmeverk,
- b) värmeverk,
- c) större förbrukare exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- d) anläggningar som förbrukat mer än eller lika med 3,0 GWh/år mindre än eller lika med 20 GWh/år naturgas närmast föregående gasår exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- e) anläggningar som förbrukat mindre än 3,0 GWh/år närmast föregående gasår exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- f) spiskunder, angivet per distributionsområde,
- g) småhuskunder, angivet per distributionsområde.

2. Förbrukning av naturgas närmast föregående gasår fördelat på anläggnings- och kundkategorierna enligt punkten 1 a–g, angivet i GWh/år.

3. Genomsnittligt effektbehov vid noll grader Celsius för anläggnings- och kundkategorier enligt punkten 1 a–g, angivet i MW/år.

4. Antal inmatningspunkter, deras samlade inmatningskapacitet per 30 september föregående gasår angivet i MW/år och inmatad mängd gas närmast föregående kalenderår angivet i GWh/år, redovisat per distributionsområde och transmissionsnät.

5. Förteckning över större förbrukare med uppgivande av:

- a) anläggningsinnehavarens firma,

- b) anläggningsinnehavarens organisationsnummer,
- c) anläggningens namn,
- d) anläggningens förbrukning föregående gasår (GWh),
- e) anläggningens adress,
- f) kontaktperson hos anläggningsinnehavaren.

Energimyndighetens uppfattning är att föreskriften ger myndigheten mandat att samla in data från privata aktörer vid någon form av krissituation så som stipulerat i ingressen till föreskriften.

Enligt Energimyndighetens instruktion Förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet så ska myndigheten enligt 2§ 13:e punkten ***planera, samordna och, i den utsträckning som regeringen föreskriver, genomföra ransoneringar och andra regleringar som gäller användning av energi.*** Detta är kopplat till ransoneringslag (1978:268) som i 2§ säger att: Regeringen får föreskriva att 6-9 §§ helt eller delvis skall tillämpas från tidpunkt som regeringen bestämmer,

1. om riket är i krigsfara,
2. om det till följd av krig eller av krigsfara vari riket har befunnit sig ***eller av annan utomordentlig händelse föreligger knapphet eller betydande fara för knapphet inom riket på förnödenhet av vikt för totalförsvaret eller folkförsörjningen.***

En tolkning här är att ”knapphet” även avser en situation då det inte råder krigsfara/höjd beredskap. För att kunna genomföra en ransonerings av energi bedömer Energimyndigheten att det kommer krävas insamling av data.

Under energikrisen 2022-2023 genomfördes en förbrukningsminskning av naturgas inom unionen. Detta föranledde behov av att samla in data från en rad aktörer inom naturgasområdet. Energikrisen kan möjligen likställas vid en nödsituation, men i detta specifika fall togs en särskild EU-förordning fram: *Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas.* Med andra ord fanns det ett lagstöd för att kunna genomföra förbrukningsminskningen.

Inom totalförsvarsplaneringen kan man också nämna *lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen* vilket ger totalförsvarsmyndigheter möjlighet att samla in uppgifter från bland annat näringsidkare. 2 § stipulerar att:

”Ägare eller innehavare av industriella anläggningar och andra näringsidkare skall lämna de upplysningar om personal, lokaler, maskiner och annan utrustning, produktion, förbrukning av energi, råvaror och andra förnödenheter, lagerhållning, inköp, leveranser och annat dylikt som

totalförsvarsmyndigheterna behöver för sitt planeringsarbete samt, om det behövs, i övrigt medverka vid planeringen av de egna uppgifterna inom totalförsvaret.”

Det är inte klarlagt om 2 § kan nyttjas för detta, givet att det inte nämns något om nödsituation eller exceptionella behov (eller liknande).

Lag 2012:806 om beredskapslagring av olja: 3 kap.

Lagringsskyldighet

5 § Den som är lagringsskyldig enligt denna lag ska, på begäran av tillsynsmyndigheten, lämna de uppgifter som behövs för att frågor om lagringsskyldighet ska kunna prövas.

8 kap. Tillsyn och avgifter m.m.

Tillsyn

2 § Den som är eller har varit lagringsskyldig eller den som utför eller har utfört lagerhållning åt någon annan enligt 4 kap. ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen.

Den som är eller har varit lagringsskyldig eller den som utför eller har utfört lagerhållning åt någon annan enligt 4 kap. ska på tillsynsmyndighetens begäran låta myndigheten få tillträde till anläggningar samt lokaler och områden som hör till sådana anläggningar i den utsträckning som myndigheten behöver för tillsynen.

Om författningsstöd finns, finns även bestämmelser eller vägledning om hur data ska delas från företagen till myndigheterna?

Inom ramen som behörig myndighet för en trygg naturgasförsörjning tar Energimyndigheten fram en *Nationell krisplan för Sveriges naturgasförsörjning*.¹

I krisplanen beskrivs ansvar och roller mellan Energimyndigheten och TSO samt under vilka omständigheter som olika typer av information/data kommer behöva inhämtas för att Energimyndigheten ska kunna genomföra sina uppgifter.

---

¹ Dnr 2022-013161, Version 1.4 (9 november 2022)

Om lagen om beredskapslagring av olja finns inget direkt författningsstöd kopplat till nödsituation. I normalläge kan man dock peka på:

6 kap. Register över lager och statistiska sammanställningar

1 § Tillsynsmyndigheten ska föra ett register över de lager som ska hållas enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten ska varje månad upprätta statistiska sammanställningar över de lager som hålls enligt denna lag och över kommersiella lager som finns i landet. Sammanställningarna ska överlämnas till Europeiska kommissionen.

I den statistiska sammanställningen över lager som hålls enligt denna lag får hela eller delar av lager inte finnas med om dessa är föremål för beslut om beslag eller verkställighetsåtgärd eller innehas av bolag som är försatta i konkurs eller har ingått en ackordsuppgörelse med borgenärer.

3 § Den som är lagringsskyldig och den som utför lagring åt någon annan enligt 4 kap. 1 § ska före utgången av varje månad lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten om faktiska lagernivåer vid utgången av föregående månad samt om eventuella brister i lager under månaden i förhållande till fastställd lagringsskyldighet och övriga uppgifter som myndigheten begär. Vid lagring utanför landet enligt 4 kap. 1 § ska uppgifter enligt första stycket lämnas till tillsynsmyndigheten i det land där lagringen sker.

Förordning (2012:873) om beredskapslagring av olja

Statistiska sammanställningar

21 § Den statistiska sammanställning över beredskapslager som avses i 6 kap. 2 § lagen (2012:806) om beredskapslagring av olja ska upprättas enligt bilaga IV till rådets direktiv 2009/119/EG om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter.

22 § Den statistiska sammanställning över kommersiella lager som avses i 6 kap. 2 § lagen (2012:806) om beredskapslagring av olja ska innehålla uppgifter om faktiska lagernivåer den sista dagen i varje kalendermånad. I sammanställningen får inte ägarna till lagren anges.

Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om beredskapslagring av olja (2012:7);

Rapport med uppgifter om faktiska lagernivåer

15 § Uppgifter om faktiska lagernivåer av lagringsbränslen samt biodrivmedel och tillsatser enligt 6 kap. 3 § lag (2012:806) om beredskapslagring av olja ska lämnas in senast trettio dagar efter utgången av den månad uppgifterna avser. Uppgifterna ska avse följande:

1. firma,
2. organisationsnummer,

3. kontaktperson och kontaktpersonens telefonnummer samt e-postadress,
4. ägt lager i landet,
5. ägt lager i annan medlemsstat inom Europeiska unionen,
6. lager som hålls av annan i landet enligt ansökan eller tillstånd som avses i 12 §,
7. lager som hålls av annan inom Europeiska unionen enligt tillstånd som avses i 15 §,
8. lager som hålls för lagringsskyldig enligt tillstånd som avses i 13 §,
9. eventuell brist i lager i förhållande till fastställd lagringsskyldighet, angivet per dag, samt
10. lager som utgörs av råolja, andra råvaror för tillverkning eller halvfabrikat enligt
11 § andra stycket förordning om beredskapslagring av olja angivet i kubikmeter. Uppgifterna enligt punkterna 4-9 ovan ska anges per lagringsbränsle och i kubikmeter. Uppgifter enligt punkterna 4-8 ovan ska innefatta angivande av plats eller platser där lager förvaras. STEMFS 2012:7 5 STEMFS 2012:7 Uppgifter enligt första stycket punkterna 4-8 får inkludera lager 1. i raffinaderiets cisterner, 2. i lastterminaler, 3. i matartankarna till oljeledningarna, 4. i tankläktarna, 5. i oljetankfartyg för kusttrafik, 6. i oljetankfartyg i hamn, 7. i bunkerfartyg i inhemsk trafik, 8. längst ner i tankarna, 9. i form av driftlager, samt 10. hos stora konsumenter enligt lagliga skyldigheter eller andra direktiv som utfärdats av offentliga myndigheter. Uppgifter enligt första stycket punkterna 4-8 får inte inkludera lager 1. i oljeledningar, 2. i järnvägstankvagnar, 3. i bunkrar på oceangående fartyg, 4. på bensinstationer och i detaljhandeln, 5. hos andra konsumenter, 6. i oljetankfartyg till havs, samt 7. i militära läger.

Statistik över tillförsel och leveranser av olje- och petroleumprodukter samt flytande biodrivmedel samlas också in månadsvis från företag via undersökningen "Månatlig bränsle-, gas- lagerstatistik"

Tillhandahåller ni vägledning, eller känner ni till vägledningar, om hur data kan begäras om en krissituation eller nödläge råder och/eller hur data bör hanteras under sådana situationer?

Se svar ovan.

Finns det exempel från er beredskapssektor där data har delats frivilligt från företag till myndigheter för att hjälpa myndigheterna att hantera ett nödläge eller en krissituation?

Om sådana exempel finns, vilka var framgångsfaktorerna för att datadelningen lyckades?

Fanns det utmaningar att hantera och hur hanterades de i så fall?

Inom drivmedel och olja:

Situationer där ”krisdata” har samlats in är:

- Orkanen Katrina, 2005
- Pandemin, 2020
- Ukrainakriget, 2022

Vi har kontinuerligt kontakt med de största bolagen som också lämnar data till den statistiska undersökningen ”Månatlig bränsle-, gas-lagerstatistik” och har börjat samla in krisdata (via övningar eller riktiga situationer) i samband med den vanliga insamlingen. Ofta är det så att vi behöver tidigarelägga insamlingsdatumet. Det underlättar att samla in data på det sätt företag är vana att rapportera på och att vi har en uppbyggd kontakt med de som berörs.

- Det har varit bra samarbete med International Energy Agency och vi har bra kommunikation och samarbete.
- Utmaningen har varit tidsaspekten. Det är svårare att tillhandahålla kvalitetssäkrat underlag på väldigt kort tid.

Under covid-19-pandemin och sen efter Rysslands invasion av Ukraina tog Energimyndigheten fram lägesbilder som delgavs Regeringskansliet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Underlaget för dessa lägesbilder bestod - till del - av uppgifter som privata bolag självmant delade med sig, bland annat kopplat till värmeförsörjningen. Men givet att detta inte gjordes under sekretess så fanns det en begränsning i vad för typ av information som delades. Energimyndigheten var tydliga gentemot bolagen om hur informationen hanterades och vad den skulle användas till vilket underlättade hanteringen.

Från Svenska kraftnät: Data/underlag delas veckovis på en inriktnings- och samordningskonferens som SVK TiB har med sin motsvarighet hos de mest kritiska aktörerna inom elförsörjningen. Det har inkluderat händelser när det varit krissituationer, då det finns rutiner och en vana att dela information med SVK.

Under pandemin samt under våren av den fullskaliga invasionen av Ukraina delade aktörer inom elförsörjningen även underlag till Svenska

kraftnät för att Svenska kraftnät skulle kunna skapa en lägesbild. Dessa underlag delades på frivillig basis från aktörerna, då de vill bidra till att skapa en mer robust elförsörjning.

Finns det inom er beredskapssektor möjlighet att formellt fastställa att ett nödläge av något slag råder?

Inom naturgasförsörjningen har Energimyndigheten möjlighet att utlysa krisnivåer. Inom olja- och drivmedelsförsörjningen har Energimyndigheten möjlighet, efter regeringsbeslut, att beordra en lageravtappning av olja/drivmedel.

Enligt riskberedskapsförordningen (EU:s riskberedskapsförordning för elsektorn (2019/941) har Energimyndigheten rätt att tillkännage olika krisnivåer efter samråd med Svenska kraftnät.

Vilka förutsättningar och förmågor anser ni är viktiga för att en myndighet ska kunna ta emot och använda data som tillgängliggörs av ett företag när ett nödläge eller en krissituation råder?

Att rapporteringsvägarna är fastslagna och övade. Att det privata företaget har en god uppfattning om hur den berörda myndigheten avser använda data vid nödsituationen. Det kan också vara så att fler privata bolag inom energiområdet behöver ha möjlighet till signalskydd. Många av uppgifterna som behöver samlas in faller antagligen under sekretesslagstiftningen.

Gällande brytandet av sekretess:

10 kap. Sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess. Bestämmelser som gäller till förmån för såväl enskilda som myndigheter

Samtycke

1 § Att sekretess till skydd för en enskild inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan enskild eller till en myndighet, om den enskilde samtycker till det, följer av 12 kap. och gäller med de begränsningar som anges där.

Nödvändigt utlämnande

2 § Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en

annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet.

Har ni några förslag på konkreta åtgärder som ni bedömer kan underlätta för myndigheter att begära och ta emot data vid nödlägen eller krissituationer?

Har ni förslag på konkreta åtgärder som ni bedömer underlättar för de företag som ska dela data?

Energimyndigheten:

- Att ha ett författningsstöd skulle underlätta
- Mallar och vägledningar över vad som kan behöva samlas in vid en kris eller nödsituation
- IT-stöd och möjlighet att hantera snabbare datainsamling

Från Energimarknadsinspektionen:

Ett förslag är att en myndighet ex Cert har ett samordningsansvar och har någon form av en hubb där företagen kan dela data med myndigheterna som då är från betrodda källor som är säkra från skadlig kod.

Det skulle också kunna göras ett tillägg i Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen och Förordning (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen om att de som berörs av den här lagstiftningen även ska dela data i vid kris och då även där beskriva hur detta ska göras.

Från Svenska kraftnät: Att det bestäms på nationell nivå att företag ska lämna upplysningar för upplysningar och underlag för t.ex. lägesbild på begäran av en myndighet (såvida det inte bestäms att det går enligt Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.)